דְּאִי אִית בֵּיהּ בבעל עָוֹן, שבא עליה אחרי שנסתרה, בָּדְקֵי אף לֵיהּ
מַיָּא, לא יתכן לומר כן, כיון שכִּי אִית בֵּיהּ עָוֹן בְּדִידֵיהּ – בבעל, מִי
בָּדְקֵי לָהּ מַיָּא לְדִידָהּ – לאשה, וְהָא תַּנְיָא, "וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן
וְהָאִשָּׁה הַהִיא תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָהּ", ודורשים, בִּזְמַן שֶׁהָאִישׁ מְנוּקֶה
מֵעָוֹן, שלא בא עליה לאחר שנסתרה, הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ,
אבל אם אֵין הָאִישׁ מְנוּקֶה מֵעָוֹן, אֵין הַמַּיִם בּוֹדְקִין אֶת אִשְׁתּוֹ,
הרי שלא יתכן שהמשנה מדברת בבעל.
ממשיכה הגמרא לברר, וְאֶלָּא כוונת המשנה שהמים בודקים
לְבוֹעֵל, מקשה הגמרא, אם כן לֵיתֵי כך המים בודקין את הבועל
בפירוש, כְּדְקָתָנֵי סֵיפָא ׳כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לַבַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל׳,
ומפני מה כתוב ׳כך המים בודקין אותו׳. מתרצת הגמרא, לְעוֹלָם
המים בודקים לְבוֹעֵל, וְרֵישָׁא, אַיְידֵי דְּתָנָא ׳כשם שהמים בודקין
אוֹתָהּ׳, לכך תָּנֵי ׳כך המים בודקין אוֹתוֹ׳, וּבְסֵיפָא, אַיְידֵי דְּתָנָא
׳כשם שאסורה לַבַּעַל׳, לכך תָּנָא ׳כך אסורה לבוֹעֵל׳.
שנינו במשנה, כך המים בודקין אותה, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְהֵבִיא׳ ׳וְהֵבִיא׳.
שואלת הגמרא, אֵיבָעֵיא לְהוּ, ׳בָּאוּ וְהֵבִיא׳ קָאָמַר והלימוד הוא
מייתור הוי״ו, אוֹ ׳וְהֵבִיא׳ ׳וְהֵבִיא׳ קָאָמַר והלימוד הוא ממה שנכפל
בפרשה כמה פעמים ׳ובאו׳.
מוכיחה הגמרא, תָּא שְׁמַע ששנינו במשנתינו, כְּשֵׁם שֶׁאֲסוּרָה לַבַּעַל
כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל, שֶׁנֶּאֱמַר ׳וְטָמְאָה וְנִטְמָאָה׳ דברי רבי עקיבא,
הרי שרבי עקיבא דורש וי״ו יתירא. דוחה הגמרא, וַעֲדַיִין תֵּיבָּעֵי לָךְ
אף שם כמו ששאלנו ברישא, האם ׳וְנִטְמָאָה׳ ׳וְנִטְמָאָה׳ קָאָמַר
והלימוד הוא מכפילות המילים, אוֹ ׳וְנִטְמָאָה וְנִטְמָאָה׳ קָאָמַר
והלימוד הוא מייתור הוי״ו. מוכיחה הגמרא, תָּא שְׁמַע, מִדְּקָתָנֵי
סֵיפָא, רַבִּי אוֹמֵר שְׁנֵי פְּעָמִים הָאֲמוּרִין בַּפָּרָשָׁה ׳וְנִטְמָאָה
׳וְנִטְמָאָה׳, אֶחָד לַבַּעַל וְאֶחָד לַבּוֹעֵל, אם כן רבי לומד מכפילות
המילים, מִכְּלָל דְּרַבִּי עֲקִיבָא שנחלק עליו וָיֵי קָדְרִישׁ.
מבארת הגמרא, הִלְכָךְ לְרַבִּי עֲקִיבָא שִׁיתָּא קְרָאֵי כְּתִיבִי, חַד
לְצַוּאָה דִּידָהּ – שהקדוש ברוך הוא גזר שיבואו בה המים המאררים
ויהיו למרים, וְחַד לְצַוּאָה דִּידֵיהּ – שהמים יבדקו גם את הבועל, חַד
לַעֲשָׂיָה דִּידָהּ – שהקדוש ברוך הוא מודיע לבני ישראל שייעשה כך
לאשה זו, וְחַד לַעֲשָׂיָה דִּידֵיהּ – שייעשה כך לבועל, חַד לִידִיעָה
דִּידָהּ – שהכהן מודיעה שבטנה תצבה קודם ואחר כך יריכה, וְחַד
לִידִיעָה דִּידֵיהּ. וְרַבִּי שלא את ייתור הוי״ם, תְּלָתָא קְרָאֵי ׳ובאו׳
כְּתִיבִי, חַד לְצַוּאָה וְחַד לַעֲשָׂיָה וְחַד לִידִיעָה, וכולם באשה.
שואלת הגמרא, וְרַבִּי שלא דורש וי״ו יתירא, והפסוקים מדברים רק
על האשה, אם כן הלכה זו שכְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ כָּךְ
בּוֹדְקִין אוֹתוֹ, מְנָא לֵיהּ. משיבה הגמרא, נַפְקָא לֵיהּ מְדַתַּנְיָא
בברייתא, נאמר בפסוק "לַצְבוֹת בֶּטֶן וְלִנְפִּיל יָרֵךְ", מבארת
הברייתא שהכוונה לִבְטֶנוֹ וִירֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל, מבררת הברייתא,
אֲתָה אוֹמֵר בִּטְנוֹ וִירֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בִּטְנָהּ וִירֵיכָהּ
שֶׁל נִבְעֶלֶת, ומבארת, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "וְצָבְתָה בִּטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵיכָהּ"
הֲרֵי בִּטְנָהּ וִירֵיכָהּ שֶׁל נִבְעֶלֶת כבר אָמוּר, וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "לַצְבוֹת
בֶּטֶן וְלִנְפִּיל יָרֵךְ", חייבים לומר שהכוונה לִבְטֶנוֹ וִירֵיכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל,
ומכאן לומד רבי שהמים בודקים גם את הבועל.

שואלת הגמרא, וְאִידָךְ, רבי עקיבא שלומד שהמים בודקים אותו
מהייתור של הוי״ו, מפני מה אינו לומד את זה מכאן. משיבה הגמרא,
הַהוּא דְּמוֹדַע לָהּ כֹּהֵן דְּבִטֶּן בְּרִישָׁא וַהֲדַר יָרֵךְ – פסוק זה בא לומר
שהכהן מודיע לה שקודם תצבה הבטן ואחר כך תנפול הירך, ולא
יהיה כמו שכתוב לפני כן, ׳את יריכך נופלת ואת בטנך צבה׳, כדי
שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לַעַז עַל הַמַּיִם הַמָּרִים, שיאמרו שהמים לא עשו
כסדר הכתוב בתורה.
מקשה הגמרא, וְאִידָךְ, כיצד לומד רבי שהמים בודקים לבועל, והרי
מפסוק זה לומדים להודעת הכהן. מתרצת הגמרא, אִם כֵּן שלומדים
מפסוק זה רק את הודעת הכהן ולא שהמים בודקים לבועל, לְכְתּוֹב
קְרָא בִּטְנָהּ וִירֵיכָהּ של האשה, מַאי ׳בֶּטֶן וְיָרֵךְ׳, שְׁמַע מִינָּהּ שהמים
בודקים גם לְבוֹעֵל. מקשה הגמרא, וְאִימָּא כּוּלֵּי לְהָכִי הוּא דְּאָתָא
– אולי הפסוק בא ללמד רק שהמים בודקים לבועל, מנין לרבי
שאפשר ללמוד מהפסוק גם את הודעת הכהן. מתרצת הגמרא, אִם
כֵּן לְכְתּוֹב בִּטְנוֹ וִירֵיכוֹ שמשמע רק לבועל, מַאי ׳בֶּטֶן וְיָרֵךְ׳ סתם,
שְׁמַע מִינָּהּ תַּרְתֵּי – שאפשר לדרוש מכך גם הודעת הכהן, וגם
שהמים בודקים לבועל.
שנינו במשנה, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כָּךְ הָיָה דּוֹרֵשׁ זַכַּרְיָה בן הקצב,
רבי אומר וכו׳. מביאה הגמרא ברייתא המבארת את המחלוקת
שבמשנה, תָּנוּ רַבָּנָן, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הָאֲמוּרִין בַּפָּרָשָׁה, ׳והיתה אִם
נִטְמְאָה׳, ׳וקנא את אשתו והיא נִטְמְאָה׳, ׳תחת אישה וְנִטְמְאָה׳
לָמָּה, ומבארת הברייתא, אֶחָד לומר שהאשה אסורה לַבַּעַל, וְאֶחָד
לומר שאם התגרשה מהבעל או התאלמנה אסורה להנשא לַבּוֹעֵל,
וְאֶחָד לְתִרוּמָה – שאפילו אם היא בת כהן ובעלה כהן, נפסלת
מלאכול בתרומה, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אין צריך
ללמוד שאסורה לכהונה מפסוק, כיון שאפשר ללמדו מִקַּל וְחוֹמֶר,
וּמָה בת כהן גְּרוּשָׁה – שהתגרשה מישראל שֶׁמּוּתֶּרֶת בבית אביה
לִתְרוּמָה, בכל זאת אֲסוּרָה לְכְהוּנָּה כדין גרושה שאסורה לכהן, זוֹ
– בת כהן סוטה שֶׁאֲסוּרָה בִּתְרוּמָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁאֲסוּרָה לְכְהוּנָּה.
הגמרא דורשת את הפסוקים המדברים בסוטה, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר
״וקנא את אשתו והיא נִטְמְאָה, או עבר עליו רוח קנאה וקנא את
אשתו וְהִיא לֹא נִטְמְאָה", אִם ברור לבעל שנִּטְמְאָה לָמָּה שׁוֹתָה,
וְאִם ברור לבעל שלֹּא נִטְמְאָה לָמָּה מַשְׁקֶה, אלא מַגִּיד לָךְ הַכָּתוּב
שֶׁהַמַּפֶּקֶת אֲסוּרָה – שאסורה עליו כשספק אם נטמאה. ופירוש הפסוק
הוא כך, אשה זו ספק אם נטמאה או לא, לכך משקה אותה לברר
הספק, ואם לא ישקה אותה אסורה עליו.
מוסיפה הגמרא, מְכָּאן – מסוטה, אַתָּה דָּן קל וחומר לְשֵׁרֵץ מת,
שספק אם נגע בטהרות, שמחזיקים את הטהרות בטומאה מספק,
בדרך זו, וּמָה סּוֹטָה שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהּ שׁוֹגֵג כְּמִזִּיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן –
שאם נטמאה בשוגג או באונס, אין דינה כמזיד ורצון ואינה אסורה
על בעלה, בכל זאת עָשָׂה בָּהּ סָפֵק כְּוַדַּאי – שגם כשספק אם
נטמאה אסורה על בעלה כודאי, שֶׁרֵץ שֶׁעָשָׂה בּוֹ שׁוֹגֵג כְּמִזִּיד
וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן – שאף אם נגע שרץ בטהרות בשוגג או באונס
נטמאים, אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ סָפֵק

אגרות קודש

[ג׳ כסלו, ה׳תשל״ב]

לכאורה מתאים יותר שיהי׳ (ויחלקו) הס׳ בשלמותו: 1) אותן ההוצאות ואולי עוד פחות (ובפרט – הטירחא), 2) לפעמים צ״ל עיון לפנ״ז או לאחריו – להבנה יותר, 3) מכובד יותר, 4) בטל החשש שהקונ׳ וועלן זיך וואַלגערן כו׳ לאחר השבת דפ׳ הנלמדת.

כְּוָותַאי – שאף בספק אם נגעו הטהרות בשרץ, הרי הם טמאים כודאי. מוסיפה הגמרא עוד, **וּמְמָקוֹם שֶׁבָּאתָ** – כיון שלמדת ששרץ מטמא מספק מסוטה, כמו כן נלמד שרק באופן שסוטה טמאה מספק, מטמא גם השרץ בספק, **מַה סּוֹטָה** שייך בה ספק טומאה רק **בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד** שהוא מקום הראוי להסתר, **אַף שֶׁרֶץ** אינו מטמא בספק אלא **בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד**, אבל ברשות הרבים אין השרץ מטמא אלא בודאי. וכמו כן נלמד, **וּמַה סּוֹטָה** היא **דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְיִשָּׁאֵל** – שאפשר לשאול אותה אם נטמאה או לא, **אַף שֶׁרֶץ** מטמא בספק רק **בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְיִשָּׁאֵל**, כגון באדם המתעסק בטהרות שאפשר לשאול אותו אם השרץ נגע בהם, אם אינו יודע נטמאים הטהרות מספק, אך אם אין אדם לשאול אין הטהרות נטמאים אלא בודאי.

מסיימת הגמרא, **וּמִמָּאן אָמְרוּ, דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְיִשָּׁאֵל** כגון ספק אם נטמא אדם משרץ, או אדם המתעסק בטהרות, ספק אם נטמאו הטהרות משרץ, הדין הוא, אם הוא **בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, סְפֵיקוֹ טָמֵא,** אבל **בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵיקוֹ טָהוֹר. וְשֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לְיִשָּׁאֵל,** כגון שרץ מת שספק אם נגע בטהרות שאינם ביד אדם, **בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵיקוֹ טָהוֹר.**

שנינו בברייתא, שלש פעמים 'נטמאה' למה, אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה דברי רבי עקיבא, אמר רבי ישמעאל, קל וחומר, ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה, זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה. מקשה הגמרא על רבי ישמעאל, **וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל,** הרי **אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא** שלומדים מפסוק רק שאסורה לאכול **תְּרוּמָה** מספק, **וּמַהֲדַר לֵיהּ אִיהוּ כְּהוּנָּה** – והוא השיב לו שאין צריך פסוק שאסורה בכהונה, והרי רבי עקיבא לא דיבר על כך. **וְתוּ, לְרַבִּי עֲקִיבָא,** שאסורה **לִכְהוּנָּה** אם מת בעלה **מְנָא לֵיהּ,** ואי אפשר לומר שסובר שמותרת לכהונה, כיון שיש קל וחומר, וכן אי אפשר לומר שלומד מהקל וחומר, שזה שיטת רבי ישמעאל. **וְכִי תֵּימָא כְּהוּנָּה לָא צְרִיכָא קְרָא,** ואסורה ממילא

אגרות קודש

ב"ה, יו"ד כסלו, תש"כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הרביעי עם המצורף אליו.

ובעת רצון אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להטבת מצב בריאותו ולהצלחת הטפול הרפואי לרפואה קרובה.

וכמו שנדבר בביקורו כאן, הנה ככל שיתוסף בבטחונו בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ומשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, בודאי שיתוסף בברכתו בהאמור, וכמו שאנו מבקשים ופועלים מבעל הברכות, כנוסח התפלה, הטוב לנו, בטוב הנראה והנגלה.

נתעכבתי מלדבר או לכתוב ע"ד הבא לקמן עד עתה מכמה טעמים, אבל כיון שכת"ר שי' מסיים במכתבו, בבקשה לייעץ לו שיקבל עליו בל"נ איזה תיקון.

הרי ע"פ המבואר מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק [דהלכה כמותו בכל מקום, ובפרט בהנוגע לאנ"ש ואלו שזכו ליהנות מאור תורת החסידות] ברשימותיו על תהלות נעים זמירות ישראל, על הכתוב, והוא רחום, אות ד' אשר בלשונו שם, י"ג תקוני הזקן כו' נמשך כו' רחמים גדולים וכו', ומכח התקוני דיקנא ממתיק וכו' נעשה נעים וממותק וכו'.

מהנכון במאד מאד, שמכאן ולהבא יתנהג באופן האמור שם, בהנוגע לפאות הזקן, ובפרט ע"פ המבואר בשו"ת הצ"צ גם ע"פ נגלה, ויעשו כל ענינים נעימים וממותקים, וכנ"ל באופן הנראה ונגלה, ובפרט שיהי' בענין גם ענין של קידוש השם, וזכות הרבים מסייעתו.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ואשר מחדש כסלו זה וכעניניו, יהי' בכל עניני כת"ר הוא וב"ב שי' באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, ובזה גם הפצת עניני יהדות בכל מקום שידו מגעת וגם חוצה, שהרי מצות החדש בנר חנוכה דמוסיף והולך משתשקע החמה ועל פתח ביתו מבחוץ.

ובברכת שבתא טבא.